

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Zienswijze op het Klimaatplan en het Integrale Nationale Energie- en Klimaatplan (INEK) door Cascade, branchevereniging van zand- en grindproducenten

4 november 2019

Geachte dames en heren,

Graag maken wij als Cascade gebruik van de mogelijkheid om onze zienswijze in te brengen op het Klimaatplan en INEK. Cascade behartigt de belangen van delfstoffenwinning, zoals zand, grind, zilverzand en klei in Nederland.

In essentie vragen wij u om in het Klimaatplan en INEK aan te geven dat binnen een integraal Klimaatplan duurzaam geproduceerde, hernieuwbare en algemeen beschikbare grondstoffen centraal staan, net zoals aangegeven in het beleidsdocument Nederland Circulair in 2050. Een schone bouwketen is noodzakelijk om hergebruik van materialen mogelijk te maken. Vele winningsprojecten voor oppervlakedelfstoffenwinning leveren een significante positieve bijdrage aan klimaatadaptatie door rivierverruimingsprojecten en/of waterberging.

Circulaire economie en algemeen beschikbare grondstoffen

Bij het lezen van het Klimaatplan en INEK constateren we dat er veel aandacht is voor een circulaire economie. Als Cascade ondersteunen wij het idee van hergebruik volledig. Als sympathisant van het Betonakkoord ondersteunen wij bijvoorbeeld het doel om 100% van vrijkomend beton hoogwaardig her te gebruiken. Bijzondere aandacht is echter nodig voor de blijvende behoefte aan primaire, algemeen beschikbare bouwgrondstoffen. Dit is ook aangegeven in het beleidsdocument Nederland Circulair in 2050: *“In 2050 gebruiken we alleen nog duurzaam geproduceerde, hernieuwbare en algemeen beschikbare grondstoffen, gaan we efficiënt met grondstoffen om en is er geen (zwerf)afval meer.”* (p. 65). *“Daartoe worden grondstoffen optimaal ingezet en (her-)gebruikt zonder risico’s voor gezondheid en milieu, en worden primaire grondstoffen (die aanvullend nog nodig zijn) op duurzame wijze gewonnen.*

Zelfs in de periode 2041-2050 zal de vraag naar bouwgrondstoffen vele malen groter zijn dan het aanbod vanuit bouw- en sloopafval. Dit blijkt onder andere uit een studie van het Economisch Instituut voor de Bouw (EIB)¹ op basis van een berekening voor de Metropoolregio Amsterdam. Omgerekend spreken zij over een aanbod van secundair materiaal van 25% in deze periode, hierbij is nog niet gekeken naar de kwaliteit van dit materiaal. Met de huidige sloopmethodes is het bovendien niet mogelijk vrijkomend materiaal volledig te hergebruiken. Primaire grondstoffen uit winningsprojecten blijven dus nodig om te voldoen aan de vraag vanuit onder andere de woningbouw, de utiliteitsbouw en de infrastructuur. Dit is geen probleem, want oppervlakedelfstoffen als bijvoorbeeld zand en grind zijn algemeen beschikbare grondstoffen. Aandacht in het Klimaatplan en INEK voor de noodzaak van primair zand en grind en duurzame winning van deze algemeen beschikbare grondstoffen (in overeenstemming met het beleidsdocument Nederland Circulair in 2050) is daarom van groot belang.

¹ Quickscan Impact assessment (circulaire)bouwopgave - MRA Materiaalstromen, logistiek en ruimtegebruik. 2018. Auteurs: Samira Errami (Economisch Instituut van de Bouw) en Lucinda Kootstra (TNO). Zie pagina 25.

Oppervlakedelfstoffenwinning draagt bij aan klimaatadaptatie

Al tijdens de winning worden de gebieden ingericht voor diverse functies zoals het creëren van waterveiligheid, waterberging, natuur, recreatie en wonen aan het water. Op deze manier hebben winningsprojecten een zeer positieve impact op de fysieke leefomgeving, zeker met het oog op klimaatadaptatie. Al vooraf aan de winning van oppervlakedelfstoffen als zand en grind wordt een integraal ontwerp gemaakt samen met regionale partijen en belanghebbenden zoals omwonenden en natuurorganisaties. Klimaatadaptatie speelt binnen deze ontwerpen een steeds grotere rol.

Een schone grondstoffenketen

Cascade is voorstander van het efficiënt omgaan met grondstoffen, waarbij negatieve impact op het klimaat en milieu tot een minimum beperkt worden. Dit kan bijvoorbeeld tot gevolg hebben dat het gunstiger is om primair zand te winnen (een algemeen beschikbare grondstof) en te gebruiken in beton, in plaats van bijvoorbeeld secundair thermisch gereinigd materiaal. Dit komt met name door het energieverbruik wat nodig is voor de thermische reiniging. Daarnaast is het van belang om grondstoffenketens vrij van vervuiling te houden. Toepassing van AEC (Afval Energie Centrale)-granulaten in beton kan bijvoorbeeld zorgen voor ernstige vervuiling, waardoor een leven na de eerste levenscyclus van het materiaal niet meer mogelijk is. Voor een circulaire economie is het noodzakelijk dat producten zo ontworpen worden, dat ze ook een tweede leven kunnen krijgen. Graag zien we in het Klimaatplan en INEK meer aandacht voor een schone bouwketen. Cascade is voorstander van het efficiënt omgaan met grondstoffen, waarbij negatieve impact op het klimaat en milieu zoveel mogelijk beperkt worden. Wat betreft het klimaat is CO₂-reductie het doel en circulariteit kan een middel zijn. Hierbij moeten doel en middel niet verwisseld worden.

Inkoopkracht van de overheid: biobased vs algemeen beschikbare grondstoffen

In het Klimaatplan staat: *“De inkoopkracht van de overheid wordt beter benut voor het versnellen van circulair grondstoffengebruik o.a. via aanbestedingen en opdrachten gericht op hergebruik en substitutie van (niet-hernieuwbare door hernieuwbare) grondstoffen en innovatieve productiemethoden [...] Voor de uitrol van technieken wordt in het kader van de verbreding van de SDE+ onderzoek gedaan naar de mogelijke stimulering van de productie van biobased en circulaire economie opties.”* (p. 32). We bemerken hier een verschuiving van de focus van algemeen beschikbare grondstoffen (zoals gebruikt in het beleidsdocument Nederland Circulair in 2050) naar biobased grondstoffen. Wij zijn ervan overtuigd dat beide type grondstoffen van belang zijn in een circulaire economie. Biobased grondstoffen kunnen veel landoppervlak kosten om te verbouwen, terwijl bijvoorbeeld zand en grind altijd ruim voorradig zullen zijn. Per grondstof en functie lijkt het ons van belang om te kijken wat het gunstigste is voor het klimaat en het milieu. Wat betreft de beleidsinitiatieven op pagina 32 van het Klimaatplan zien we daarom graag het onderstreepte toegevoegd: *“De inkoopkracht van de overheid wordt beter benut voor het versnellen van circulair grondstoffengebruik o.a. via aanbestedingen en opdrachten gericht op hergebruik en substitutie van schaarse en kritieke niet-hernieuwbare grondstoffen door algemeen beschikbare of hernieuwbare grondstoffen en innovatieve productiemethoden.”* Deze voorgestelde formulering is in lijn met het beleidsdocument Nederland Circulair in 2050.

Samengevat

Wij vragen u om in het Klimaatplan en INEK aan te geven dat binnen een integraal Klimaatplan dat naast biobased grondstoffen ook duurzaam geproduceerde, hernieuwbare en algemeen beschikbare grondstoffen centraal staan, net zoals aangegeven in het beleidsdocument Nederland Circulair in 2050. Een schone bouwketen is noodzakelijk om hergebruik van materialen mogelijk te maken. Ook bij de inkoopkracht van de overheid is aandacht nodig voor hernieuwbare en algemeen beschikbare grondstoffen. Zonder gebruik te maken van algemeen beschikbare grondstoffen is het niet mogelijk om te voldoen aan de bouwopgave.

Bij vragen is Cascade uiteraard beschikbaar voor het geven van een nadere toelichting.

Hoogachtend,

ir. L.A.C. (Leonie) van der Voort
Directeur Cascade

